

Gasztaló uradalmak' erdőkormányzója 's mérnöke, Erdődi gróf, Pálffy Ferdinánd Lipót, Pozsony örökös grófjának ajánlva.

A munka két kötetre oszlik, melyek közül csak az első kötet van a főiskola birtokában. Ez 136 oldalon, magyar és német nyelven tárgyalja annak az anyagnak egy részét, mely a mű hosszu czimében van megjelölve.

A szerző „előbeszéde“ szerint: Az első rész magába foglalja: 1-ör. Az erdésztudományt, mely tanítja az erdőfolytatást, az erdész-tudomány' megtanulása nélkül, olly tudományt, mely bennünket felvilágosít, hogy pluszt vagy minuszt birunk-e erdőtelkünkben, és hogy képesek vagyunk-e az ígértet az alattvalóknak rendesen megadni, és saját szükségünket fedezni; 's képességét a' teleknek nyomozni, a' mivelés' szükségzeit belátni, és az erdő' határait kitűzni;

2-szor. Az erdész- és vadászati törvényeket felvilágosítással, az erdészszemélyek' használatára;

3-szor. Egy mutató táblát a' fundus instructus' (telek-szerelés) és a' jövedelem' fölemelésére, — és

4-szer. A' magasságtávmérőt és nézdelés-készületet a' felálló törzsökök' magasságmérésére faeladásnál, a' favágások' kimérése, s' a' pontok' kijelélése, vagy a' maradványok' elválasztása körül.

A' második rész előadja: a' köbtartalmat az átmérővel, köb-tartalmát a' hőmpöknek, túlevelü törzsököknek és a' rövidített kupoknak; tehát azon felvilágosítást, mennyi fa adatott el az erdőből és több-e vagy kevesebb, mint a' rendszer engedí, használtatott.“

A könyv német címe: „Forstverwaltungslehre“. Az első kötet beosztása a következő:

Első rész: Mi az erdőkormányzási tan 's mi a' célja?

Második rész: A' törvénytudomány' hasznairól.

Harmadik rész: A' művelésről.

Negyedik rész: Az erdei határtételekről.

Ezenkívül külön fejezetekben emlékszik meg „a tükörkészület“ hasznairól, alkalmazásáról és használatáról, az erdő átszeléséről, a magasság méréséről, s külön részben tárgyalja az erdő-törvényt, közölve a teréziai urbér kivonatát, az 1836. évi, 1840. évi urbéri és erdészeti vonatkozású törvénycikkekét, majd a vadászati jognak

is szentel egy fejezetet. A könyv függelékében mintát ad az erdőgazdasági költségvetés és zárószámadás összeállítására, táblázatot közöl a holdankinti fatömeg 1—1600 négyzetöltre eső részének gyors meghatározásához, végre a hátul beragasztott, gondos kivitelű rajzban a „nézdelő készülék“ gyakorlati alkalmazását világítja meg.

A munka első kötetében a jogi anyag a tulnyomó s különösen az erdőgazdaságnak a jobbágyi rendszerrel kapcsolatos vonatkozásaira terjeszkedik ki részletesebben. Hangoztatja az erdőrendezés szükségességét s vágásfordulóul a legnagyobb hozadék vágáskorát ajánlja. Szorgalmazza az erdőleltár felvételét, a rendszeres elszámolást és a gazdasági évi mérleg készítését.

Bár a mű nyelvezete a szakszerűség szempontjából tökéletlen s a fogalmak differenciálatlansága szintén a fejletlenség jellegét tükrözi vissza, Tomaschek művét egészben véve mégis komoly szakmunkának kell tekintenünk, melynek értékét és jelentőségét még fokozza az, hogy — legalább tudtunkkal — ez a legrégebb önálló erdészeti szakkönyv, mely magyar nyelven jelent meg.*) Sajnos, hogy a második kötet, mely erdőbecslési segédtablákat tartalmazott, nem áll rendelkezésünkre.

Valószínű, hogy szaktársaink könyvtárában még nem egy értékes régi könyvre lehetne akadni abból az időből, amikor szakunk irodalma első szárnypróbálgatásait kezdte. Az ilyen ócska könyvek sorsa, ha avatatlan utódok kezébe kerülnek, többnyire a pusztulás. Már pedig kár volna, ha ezek a szaktörténelmi szempontból annyira becses példányok örökre elkallódnának. Ezért melegen ajánlom a szaktársak szíves figyelmébe főiskolánk könyvtárát, mely a legilletékesebb hely az ilyen ereklyék elhelyezésére és az utókor számára való megőrzésére. Mentsünk meg a régi kincsekből mindent, amit még lehet.

Fekete Zoltán.

*) Az 1835-ben Kassán megjelent „*Erdészeti Kalendárium*“-ot nem tekintetjük önálló, egységes szakmunkának.

Szerző.

Legrégibb magyarnyelvű erdészeti szakkönyvnek nem nevezhetjük az ismertetett Tomaschek-féle művet, mert megelőzte Witsch Rudolf „Utmutatás“ című művecskéje 1809., Vedres Istvánnak: A sivány homokság használhatása 1825-ből, Bátky Károly: A futóhomok megfogása és használása módjáról írt könyve 1842-ből, végül Eglöfstein Béla báró: Vélemény, mely a magyarországi erdők belső igazgatását tárgyalja című műve 1846-ból.

Szerk.